

САНХАА ОЛХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУГУУН
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 5 (8450). 2000 жыл. Төхсүнү 15 күн. Суббота. Санаата—1 солж. 10 харчы.

ХАБЫАНЫНААБЫН МЕХАНИЗМА

Колхозтар саана—МТС, совхозтар кәмпиритер—«Сельхозтехника», кылгатам СХТ... Бу улуус кәмпиритер уонна орто да кыһына дьонугар олус истинник, иһирэхтик иһиллэр ааттар. Ааттар эрэ буолуо дуо, оройуон бастагы кыһына механизатордарын, техникскай специалистарын иһтэ-үөрэтэн таһаар-быт кыһабытынан, төрүлүбүтүнүн буолаллар.

Төрүлүбүт дьыллалара киһи, үлөһүт дьылларыгар дьүөрэлээхтөр. Олох үһө-аһара иһиллэр, улары-тыһыны кылларар кәмпиритер иһтэ-сүтэн хааһахтарын эбэтэр өрө өхсөн таһаарыһарын, салгыны сайдыахтарын сөп. Чурапчытагы МТС олоххо тыһыбыт суода оһуо-ха хаһаһаах. Бастаан МТС, онтон «Сельхозтехника», иһтин РТН... «Ремтех» таһаарыһабыта буола дьү-һүн кубулуйан иһтэ. Оттон аһыһыт сьыл от иһтэ-тэн «Чурапчы» МТС МҮН дөһөр. Ол эбэтэр баста-гы хаан уруу аһын хаттаан өргүлүһүрүн иһтэ-тэн иһин, билгитин кәм ирдэбиллэһэн муниципаль-най унитарнай предриктас (МУП) дьэа эбиллэ-к аһаах.

Реформа сьылларыгар, совхозтар эһтинлэрингэр бу төрүлүт эһтэ уота-күһэ «умулаа» быһыһыһыһа. Муһутаан 180-ча үлөһиттэа сьылдыһыт, бөдөнсүй-бүт совхозтар үһтэ-сүктэ сөдөтөх төрүлүтлэра бары салаада уруһу бөдөтүн сүтэриһтэ, дьөһө барытаһа-быттара, салаһааччы да түһтэа-талтаан оһөрбөт буолбута. Ол бөһтэ, иһки сьылтан бөһтөх, улуус са-лаһааһы быһаһчы ороһуутуһаан иһкис тыһыһыһа.

Туох-ханыһы иһтэһа, маһыһа таһа суолу таһыт быһаарыһаах ороһулаһа. Ол курдук, төрүлүт уот-тан бастаан баар буолбүт историческай ороһулу тә-нуһиһтэа МТС дьэа аһтатанан сьир кьытта үлэһэ сьир-оһиһаан өргүлүһа. Бу буһуурдаах кәмтә талан ма-һыт кьирдэһа дьэ бу иһки сьыл курдук мөккүһөн, өлөһөн, быһыһаар өйдөтүһэн, сьир кьытта үлэһэ тех-ника булуһа, баһыһа аһаһа.

—МТС аһыһыт сьылга 300 гектарга туораһаах куһ-тураһаа маһыһыһаан гектар аһыһыһаан 13-түү цент-нер үүһүһү иһа. Ити валовоһуһаан 244 тонна бур-дук. Быһыһыһаан саһалаан маһыһаан кәһтэһиһа барыаһаах. Ол эбэтэр 450 гектарга иһаан гектар аһ-сыһаан 12-лэа центнер үүһүһү иһаан, валовоһуһаан 540 тоннада тиһрдэһаах.—дир улуустаагы тыһ ха-һаһыһыһыһаан уһраһыһыһаан кьыһаһыһаан агроһиһа Е. Н. Корькина.

Задонья Иваноһа салгыны билгитиннэһэрөһөн, иһ-тэһа бөһөһиһаан үлэ барыһа. Ол курдук, бөһө үү-һирбөт бурдуһуһаан сьөмөһа аһаан 80 тоннада маһ-хаһаһааһыһаан, күһүһүһү хөрүтүу 90 гектарга ма-һыһыһыһаан, 177 гектар иһаас маһааһаахтөр. Иһтэһа 207 гектар бөһө маһа сьирдэһаахтөр. Саһа төрүлүһаан буоһаан, техника, база өтө маһтөх. Дьөһүс маһиһиһа ороһиһа бир кьит маһыһаах төһөһөрдүһа иһтэһа-һаан, кьиллэр баһаһаарыгар төрүлүһиһа. Оһон тех-

„ЧУРАПЧЫ“ МТС—ПРЕЗИДЕНТСКЭЙ СИТИМНЭ

иһаһа, сьир-уота, үлөһиһа дьэ аһтэһа бу иһтэ-һиһаан сьиллэһаах-мүһүһаах.

—Күһтүһөннэах техника суох. Ордук сьөмө иһаас-тыһа массыһыһаан, бурдук хөһүһаан маһыһыһаан бу-луһуһаан, зерһоток оһотуһаан маһа эһа,—дир кьыһаһыһаан агроһиһа.

Кьирдэһа, саһа төрүлүһаан кьыһаһа эһаах. Ол да иһтэ төрүлүһаан төрүлүт оһөрөһу, маһыһыт дьы-һаан сүһүһөһу турууһаары мөккүһөн, күһтэһахтик турууһаан, бу «Чурапчы» МТС муниципальнай пред-риктасыны быһыһыһаан президентскэй ситимнэ кьил-лэһаһаан ситиһиһаһа. Кьыһыһа, буоһаан барыһа, ула-һаа. Дьыһа-дьыһа, бу ситимнэ үлэһи-ханыһыһаан кьир-дөһүт, туруһаһаан баһаһаах хаһаһыһааһаан кьир-дэһа. Бьигиһа түһөһаһаан маһыһа дьөһүһа хар-дыһыһа өйбөһүтэн аһыһыһа саһалаһааһыһаан. Иһтэ-һиһа, иһкитиһаан, иһаһаан дьыһаһа кьирдөһүһаһаан турууһа.

Оһөртөһа, иһаһаа барыһа, Президент ситимнэһа кьирдөһүһаһаан ирдэһаан эһтэһа, сьир кьытта үлэһэ тех-нологияһа, сөһөһөһаа барыһа туһуһуһуһаах, маһыһаан орто үүһүһу бир тәа туруһаах буолуһа-аах. Хөһөһу, күһ-дьыһа кьыһаах өргүһиһаһаан туһу-һаа суох гектартаан ортоһуһаан 9-10 центнертәа таһ-һаан туһуһа суохтааххыһа, бөдөһуһуһа бөһөһу туруу саһаһаа эһтэ аһыһаһаан маһыһаан буолуһаах. Ол курдук, бу аһыһыт сьылга Президент ситимнэһа кьир-бөт бурдук хаһаһыһааһаан «Туймаһа» кәмпирит-һаа бурдуһу кьиллэһаан 3-түү солж туһаһыһаһа, өттөн кәмпирит оһу кәм маһаһа 4-түү солж аһыһа-аһыһа. Аһа бурдуһу маһа баһыһаан маһа бир тәһа ирдэһа хөһу сьыһаһаһаах.

Иһтэ ирдэһаһаан төһөрүһа, маһаһыһаан агроһиһа эһаһиһа курдук, үүһүһа баһаһаах, техникаһаах бу-луһуһааххыһа. Оттөн оһуһаа үһ-харчы маһа МТС, аһыһыт сьыл үүһүһуһаан, маһа да буоллар, сьаи кьил-лэһиһаһа. Сьөмөһа аһаан урууһуһуһаан ураты маһ-лэһиһа 4-түү солж, турууһаан 15 тонна бурдуһу дьөһиһа-һаан аһыһааһыһа 60-ча тьыһа солж буолбүт, фу-раж бурдуһуһаан 20 тоннаһа (7 тьыһа солж), зелен-каһаан 43 тоннаһа (30-ча тьыһа солж) аһыһыһаһа. Ханыһыһа да иһтэ, кьирбөт аһа кьирбөт буоллаһа. Бьыһа баһаан быһыһыһаан 540 тонна бурдуһу хө-һүһа түһөһаһаан, сьөмөһа хаһаһаан маһыһаан, 150 тоннаһа аһыһыһаах, онтон ордубутуһа дьө-һиһаһаах, эһиһа туһаһа таһаарыһаах. Маһыһа аһыһаан-суоттаһаан үлөһиһаан—кәм ирдэһа.

«Чурапчы» МТС предриктасы, сьир ситэһаан маһ-сөһөһаа, саһа директордэһиһа. Бу эһиһаһаах дуо-һуһаһа бу иһтэ Одьулуһуһааһаан политехническай лицей директоруһаан үлөһиһаан М. Г. Сьирьков аһ-сыһа сьыл аһыһыһаһаан аһаан үлэһаан эһа. Ди-ректор Дьөһуһаһааһаан буоһаан, аһыһаах тыһыһаан кәһиһа түһаһаһа бу төрүлүһа олохтоһах үлэһиһа.

СР ПРЕЗИДЕНТИН БЭРЭСТЭБИТЭЛЭРИН ТУҺУНАН

СР Президент Михаил Николаев 2000 с. төхсүнү 10 күһүгэр 438 №-дэах Ыһаһыһаан төхсүнү 7 кү-һүтәа улууһаһа уонна республикаһаһа суоттаһаах куораттарга СР Президентин бэрэстэбиһаһаан иһ-статутун олохтууһа уураһаһаа. Ыһаах СР Консти-туцияһаһа, РФ уонна СР туһаһааһаах сокуоннаһаһа төһөрү сөп түһаһа.

СР Президентин бэрэстэбиһаһаан туһуһаан баһаһаан-һа бьиргэһа.

Бэрэстэбиһаһаан маһыһаһаан ситэһиһаах быһаас органиһаһаан үлэһаһаан сүрүһиһаһаан, госуһаһаан баһыһа-дуоһуһа, үһ ресурһаһаан сөһтөһах туһа-һыһаан контуруһуһаахтәа. Оһу тәа олохтоһа бөһа-һа дьыһаһа сүһүһөһу турууһаһаан кәһаһаһаһаһа.

Бэрэстэбиһаһаан үлэһаһаан СР Пратиһаһаһа уонна Президент дьыһаһаһа саһаһаахтәа.

СНА.

билгити транспортнай-производственной отдел на-чальниһа Д. Э. Захаровтаан маһыһаһа. Оһтон биллэ-тәах, төрүлүт сүрүһиһаан үлэһаһаан: транспортнай-производственной, кәһө хаһаһыһаһаан, МТС (сьир кьытта үлэһа). Иһиһаһаан МТС туһуһаан баһа-һа кәһиһаһаан кәһсөһиһаһа. Бу өдөл маһыһаһаан М. Н. Павлов үлэһиһа. Кәһө хаһаһыһаһаан (вспомогательнай) өдөлү Г. Н. Аннэкуһа саһаһа. Сүрүһиһаан, кәһсөһиһаһа хаһаһыһаһаан маһиһа-ардэһа маһа үлэһиһа өдөл. Обьекта баһаһаан маһиһа. Маһыһа-һа баар уһуһаан, дьөһа оһөрөһа иһки уонһа дьыһа-һаһа, алмаһа кьыһыһаһаан аһаһа, саһа маһиһа кәһиһа баһыһаан хирүһиһаһаан өдөлүһаһаан дьыһа-һа сьылтыһаһаһа. Оһору сөһтә бу өдөлүһа маһаһа маһа үлэһа кьирөһа. Бу күһаһаһа маһа маһиһа маһиһа таһ-смаһаһаһа.

Транспортнай-производственной отдел төрүлүт 10-ча автомаһиһаһаан үлэһиһа-ханыһаан сүрүһиһаһа, өрө-һуһуһа маһа производственной сьыһаһаах, маһаһа-һаһаһа.

—Уруһу буолбаһа. Өрөһуһа үлэһа аһаһа аһыһаан туруу. Саһаас кьирбөһиһа тәа. Бьирдэ эһтә улаһа-һаһаан аһаан өрөһуһаһаһаһа, үһсә тоһаһаһа, сьир-оһаһа үлэһаһаан төһөрөһу. Техникаһаан төһөрөһа оһө-һүт иһтэ төһөһүһа маһаһаһа. Аһаһаһа Төһөһа маһиһаһа аһыһа сьыл маһыһаһаан өт-мәс, маһу маһиһаһаһа 32 тьыһа солж. үлэһиһа төһөһөһа сьылдәһа. Дьөһа маһиһа суох аһыһаһа, бөһөһуһа үлэһаһаан бьир-дэһаһаһаан курдук өйдөһа. Бу маһиһаһа дьыһаһа-һаһаан даһаһа маһаһаан сүрүһиһаһаһа,—дир Дьит-рий Еремееһа.

Аһыһаһаан оһөрөһу өһөһүһа, хардарыһа аһыһа-һаан дьөһа аһаһаан, маһаһаан уматыһаһаан маһыһаһа уонна маһуһаһа аһыһаһаһа. Аһаһаһаан даһаһа уруу-урууһаһаан өһөһу оһөрөһа производственной төрүлүт-дә үһ-харчы өргүһиһа маһыһа буолбүт. Оттөн оһөрөһа бьирбөт туһуһаан үлэ саһа маһыһаһаан таһаарыһаан толкуйдууһаһа. Бурдуһуһаан дьыһаһаһаһаан сьи-һиһаһа хаһаһыһаһаан маһыһаһаһа. Күһ бүгүһа төһө-һөһуһаан кьыһаһаһаан-улаһаһаһаан 50-ча сьиһиһаһа-һаһаһа. Аһа сьылтыһаһаһа. Бурдуһуһаан уонна бу кәһө хаһаһыһаһаһаан дьыһаһаһаан, Төһөһа маһиһаһаан курдук үлэ хаһаһа маһиһаһаан 10-ча үлэ саһа маһыһаһаан таһаарыһаһа. Иһтэһа эһтә маһыһа-һаһаан төрүлүт билгити 60-таһа таһаа үлэһиһаһа.

Сүрүһиһа эһаһаһаан ууһа уонна төрүлүһаан төрүлүт дөһа хаһыһаһаһа—сьир үлэһа, бурдук хаһаһыһа-һаһа. Президент ситимнэһа кьирбөһиһаһаан улаһаан сьи-һиһаһаан аһаһаһаан иһтэһа маһиһа сьидьыһаһаан оһу кьытта сьидьыһаһаһа. Көһөрөһа курдук, маһаһа-һаһаан бьыһа кәһиһа аһаһаһа, өһөһа аһыһаһаан төһөһиһа таһа таһаһаан Президент ситимнэһа кьирбөт төрүлүт үлэһиһа-ханыһаан кьытта биллэһаһа.

С. СМЕРНИКОВА.

БЫРААБЫ АРАНАЧЧЫЛЫР ОРГАНАР ОЧУОТТАРЫН ТУҺУНАН

СР Пратиһаһаһаан СР Президентин иһтэһаан өһөһуһаан маһиһаһаһаан турууһуһаан кәһиһаһаан гектардәһа кьиллэһаһаан эһиһаһаан бөһөһөһа маһа уонна 2000—2004 сс. буруу оһөрөһуһа утары оһсүһуһуһу күһүһүһүһа, правоһаһаһа уонна сокуоннаһаан сал-гыһа бөһөһөһуһа, гектардәһаан быһаһаһаһа уонна маһиһаһаһаан аһаһаһаһаһаан СР Президентин про-грамматэһа олоххо кьиллэһаһаан маһиһаһаһаан туһаһаһаан СР Президент Михаил Николаев 2000 с. төхсүнү 11 күһүгэр 939 №-дэах Ыһаһаһа маһиһаһаһа.

Ыһаах быһыһыһаан оһуһуһа 25 күһүгэр дьэри маһыһаһа улууһаһаһаһа уонна куораттардаһаан өдөл-лэһаан өһөһуһаһа буоһа. Маһиһаһаһаһаан прокурату-ра уонна суут үлэһиһаһаан маһиһаһаһаһаан өһө-һуһаһа. Оһөрөһа СР прокуратураһаан, Урууһуһа суу-туһа уонна ИДьМ саһаһа саһаһа маһыһаһаан маһыһа-һаһаһа.

СР Пратиһаһаһаан быһаһаан аһаһаһаһаһаан ор-гаһаһаан өһөһуһаһаан уонна маһиһаһаһаһаан түһү-һаһаан көрөһа, республикаһаан эһаһаһаһаан уонна өһ-

щественнай куһаһа суох буолууһаан хааһыһаһаан хаһаһаһаһаан дьыһаһаһаан маһыһаһаһа.

БЫРДИЛЭЭН ДЬОН ПОЛУОКТАРЫН ТУҺУНАН

ДЬОКУУСКАЙ. СР Пратиһаһаһаан Ил Түһөһаһаан бьирдэһаһаан дьөһа бьыһаһаһаһаан маһиһаһаһаан маһиһаһаһаан бьыһаһа саһа маһиһаһаһаан кьиллэһаһа. Оһуһа Федер-ация туһаһаһаһаан сокуонугар маһиһаһаһаан кьиллэһаһаан төрүөт буоһа. Барыһа бьыһыһаһаан, 0,1 ставка оһу-һаһаан хаһаһаһаан баһыһа-дуоһа маһиһаһаһаан төһөһү-һаһаан олохтоһаһаһа. Хөһөһу, 300 тьыһа солж, саһа-һаһаан баһыһа-дуоһа хаһаһаһаан иһа сууһа 0,1 баһыһа-һаһаан таһыһаһаан төһөһүһа оһөрөһа. Оттөн маһаһаан суу-һаһаан туһуһаһаан төһөһүһа улаһаһаан маһа.

Транспорта маһиһаһаан эһиһа улаһаһаан сөһ. Оһуһа маһиһаһаан маһиһаһаһаан оһөһөһаһа, маһиһаһа, баһ-рыһаһа уонна буһуһуһаһаан суһиһаһа, иһаһаһа, те-плөһаһаһа уо, д, а маһиһаһаһа. Бу маһиһаһаһаан авто-маһиһаһаан хаһыһаһаһаан. Автомаһиһаһаан маһиһаһаан дьыһаһаһаан кьыһаһаһаан көрөһа оһөһуһаһаан. Маһиһаһаан аһыһа үлэ төһөһүһа саһаһа аһыһа кәһиһаһаһаан оһөһуһаан өһө-һуһаһа. Маһиһаһаан баһаһаан маһиһа 15, аһыһаһа 15 күһ-

һаһаһа дьэри төһөһа.

Барыһаһаан аһыһаһаан, саһа улаһыһаһаан түһү-һаһаһаан олохтоһа бюджетна 0,3 маһа, солж, маһиһаһаан күһүһаһа. Аһыһаһаан сьыһаһаһаан 4,8 маһа, солж, хөһу-һуһа.

«АПРОСА» АК САҺА АКЦИЯЛАРЫ ТАҺААРЫҺА МОСКВА. «АПРОСА» АК 1,5 маһа, солж, сууһа даһуһаһаан облигацияһаан таһаарыһаан саһаһа-һа дьыһа маһиһаһаан пресс-сулуһуһаһаан биллэһаһа.

Компания маһиһаһаһаан улаһаһаһаан саһаһа-һаһаан Автоһаһаан Шамаһаһаан бөһиһаһаһаан, «АПРО-СА» билгити аһаһаан маһиһаһаан төһөрү төһөһа, саһыһаһаһаан маһиһаһаһаан өһөһаһаһаһаан суох, маһиһаһаан куһуһа туһаһа маһиһаһаан маһиһаһаһа 1998 с. маһиһа төһөһүһа. Оһиһа 4,2 маһа, солж, баһ-һаһа. Маһиһа төһөһүһа 1998 с. аһыһаһа маһиһаһаан маһиһа тардыһаһа.

«АПРОСА» билгити 1999 с. маһиһаһа уонна өһө-һаһаһаһаһаан төһөрү аһаһаан өһөһа. Сьыл бастаһаан аһаһаһаан 1,9 маһа, солж, маһиһаһаан тоһу-һуһа бөһиһаһа.

СНА.

15

[illegible][illegible][illegible]

Итгэлтэн сэдвэл 1983 снлалхуа Хинтодо, Хайх сүт шилжилтхартхгэр, Уорд, Маддхакс, Түрлүчүлэс танхуулар ассоциацилору председателирхын ту хавьваллрхын Сергеев Семен Иванович, Носовен Николай Дмитриевич, Гильшин Василий Александрович, Нортвентен Николай Васильевич, Беллев Николай Иванович үлөлзөн асслалттар, бавьвал хавьаллрхын Бадарын тэрхилл хавьваллрхын байлалрын нмэл нмэллрхын хиллэрэн туралар.

[illegible][illegible]

Узбекистон Республикасида ҳаёлийлик билан тўғилган турмуш шартлари: 1989—1990 сс. 5, 1991 й. 38, 1992 с. 94, 1993 с. 103, 1994 с. 118 баъзи ҳаёлийлик билан тўғилган турмуш шартлари.

[illegible]

Мангаст нэлээн сэлсэргэ ухуусқа бөөһүмэй. хайа
йыстыблара бөөрдүүлээн эбиллөөнөр эбэтэр боду

[illegible]

Бүтүгүнчү нүсбөтөхкө сүрөт бөс бөлүнөсө бу бөлүнүшүнүн мөөтөткө улахан хайрарынын сүрөт, сүрүшүнүн, лтн сүрөт бөс бөлөр бөдөнүлөдөр сүрөткө үчүнүнүн тухтоттот локондешыяа бөрүлөр, өтүн бөлүнүн улууча жө 320-я бөдөнүлө хайрарынын мөтөткө бөрү дөтүн өт чыоттоттот

Улауско күн бүгүм тым хайлаһыстыбатары бирин-
дүүкүсүбатын ысороп талнаһык озордути (14К) айры-
ланып) хайлаһык бис билилгээк хайлаһыстыбатары-
ппа, ол эбатар билиһытай хайлаһыстыбатарыны, кин-
нерэтлатарыппа, көтөк хайлаһыстыбатарыны айы-
һулар буолар. Оһоо Чуратын улауһа рессубатану-
тла хайлаһыстыбатары сыйлаһарынык. Бирдүүкү-
һуны өтүрүүдү билиһытай, көтөк (таһыһытай) хайла-
һыстыбатарыппа ытыһыны өлөһө киндэрбист төдү-
төх улауһа буолар.

Баянын бэлэн байдалтай бусад сурдмал, сүүдэр, сүлд, талварыг бийдээрийг бус бийдмэлүүдээр илүүт дүрд олдохгүйн сүлдүүд уламжлалт хурдны хүүхдэд тэднийг харахад: түүдүүдүүдүүд.

[illegible]

Гочалогорчи бүү үлээгэртэй гомеопатийн тугу да нэгэн
мисистейдэ. үбүээдөтөр. Ол үрдүгүн бэлэмшэйдэ
хөдүйнэ, бэлэмшэ сүрдүнэ жигтэсэйи күүрчлөн эр
түддүнэ нүүсэ нэмдтөр. Ол нэлэн чуралчылд
диддү сүрдэ бэлэлэргэср сөн буюлар оту итүүр буюу
буттаргытөр, хаяа да көхөн оттоолуу төлөрүлэл
батарар да нэктөр. 1195 с. зууусаа нэлэн 40 гал ус
төтөгэр оттоолотох эддих ит—11185 тоонд сүлэ
ялшынга бэллэнэнитэ. Кэлигүнэ курган да сэлдир
га атын сүлдүнэ нэктөгэр, сүлүүнү-үнэ нэктөл
сөөтөх оту сөөтүнүлхилэлээр.

[illegible][illegible]

Михаил КОРЯККИ,
«Спартак» бывший главный редактор
республиканской «Советской» ГИЗ
типизма.

(ՀԱՄԱՅԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻՍԻ)։

